

Investeringsprogram för vattenförsörjningen 2025–2044

Hallitus 11.10.2024 § 111

Föredragande Beredare	Verkställande direktör Tommi Fred Vattenförsörjningens sektorchef Mari Heinonen, ekonomidirektör Minna Haapala, e-post förnamn.efternamn@hsy.fi
Bakgrund	<p>HRM:s investeringsprogram för vattenförsörjningen är en del av planeringssystemet för investeringar i vattenförsörjning. Planeringssystemet innehåller utvecklingsplaner för vattenförsörjningen, en investeringsstrategi och ett investeringsprogram.</p> <p>Vattenförsörjningens investeringsprogram omfattar planerade investeringar för åren 2025–2044. Investeringsprogrammet har för första gången utarbetats för en tidsperiod på 20 år. Investeringsprogrammet är en plan som utarbetas vartannat år. Det föregående investeringsprogrammet utarbetades för åren 2023–2032.</p> <p>Utgångspunkten för utarbetandet av investeringsprogrammet har varit HRM:s strategi 2030 som godkändes 18.11.2022, investeringsstrategin för vattenförsörjning 2030 samt kartläggningarna av investeringsbehoven som uppdaterades under år 2023. Som hjälp vid utarbetandet av investeringsprogrammet har man använt en ekonomisk modell, där man har granskat investeringarnas ekonomiska förutsättningar och alternativ i enlighet med målet om en balanserad ekonomi.</p> <p>HRM:s styrelse behandlade det preliminära investeringsprogrammet för vattenförsörjningen 31.05.2024 och beslutade att be medlemsstäderna om utlåtanden i samband med verksamhets- och ekonomiplanen 2025–2027. De inkomna utlåtandena antecknades för kännedom i styrelsen 20.09.2024.</p>

Medlemsstädernas utlåtanden på begäran av styrelsen

Investeringsprogrammet för vattenförsörjningen fick positiv respons från städerna. Medlemskommunerna har i sina utlåtanden framför allt lyft fram spårprojektens inverkan på vattenförsörjningens investeringsbehov. I utlåtandena betonades också det växande behovet av nätverkssanering för att hantera saneringsskulden och ytterligare satsningar i anknypning till tryggt dricksvatten. Minskningen av mängden ny skuld ansågs ska stödjas. Detta är förknippat med högre priser för vattenförsörjning. I vissa medlemskommuner ansågs avgiftsförhöjningarna vara stora, men nödvändiga för att trygga verksamheten. Dock efterlystes även andra åtgärder för att balansera ekonomin, bland annat en minskning av mängden icke fakturerat vatten. Vikten av investeringarnas prioritering och inriktning lyftes också fram. Vissa ställningstaganden gjordes även i samband med enskilda större investeringsprojekt.

Investeringsprogram för vattenförsörjningen 2025–2044

Investeringsprogramrapporten är för första gången temabaserad. Ett projekt kan ha flera teman, så summan av de investeringsbelopp som rapporteras i samband med olika teman är större än hela investeringsprogrammets slutsumma. Teman beskriver projektens effektivitet, det vill säga vilka frågor projekten påverkar. Investeringsprogrammets teman har uppdaterats och antalet har minskats jämfört med föregående program. Det finns 13 teman. Varje tema är kopplat till målen i HRM:s strategi utifrån vilket delområde i strategin som

investeringarna inom temat främjar. För alla teman har man antecknat temaspecifika mål, projekttyper, dvs. en beskrivning av vilka typer av projekt som ingår i varje tema, ett behov av investeringar som hör till temat, presenterade prestationer och beskrivna åtgärder samt sammanställda effektindikatorer för temat. De temaspecifika beskrivningarna av investeringsprogrammets effekter presenteras nedan.

Hantering av tillgångarnas livscykel

Temat omfattar investeringar som säkerställer att vattenförsörjningstillgångarnas skick och funktionsduglighet bevaras. Under temat har därför samlats de konditionsbaserade saneringsinvesteringarna för vattenförsörjningstillgångarna.

Investeringsprojekt som främjar temats mål genomförs under programperioden för sammanlagt ca 1 656 miljoner euro. Största delen av projekten är nätverkssaneringsprojekt, totalt cirka 370 stycken. Genom projekten kan man i investeringsobjekten påverka antalet läckage i nätverken och antalet rörbrott i hushållsvattennätet. Med beaktande av hela programmet är den beräknade minskningen av läckage i investeringsobjekten ca 70 l/s för hushållsvattennätet och ca 260 l/s för avloppsvattennätet. Den beräknade minskningen av rörbrott i hushållsvattennätet i investeringsobjekten är ca 70 st/år.

Växande stadsregion

Under temat har man samlat investeringar som ur vattenförsörjningens synvinkel möjliggör en befolkningstillväxt och regional utvidgning i huvudstadsregionen. Dessa investeringar omfattar bl.a. utbyggnad av nätverk, projekt som gäller flytt av ledningar samt kapacitetsinvesteringar inom hushållsvattenhantering och avloppsvattenrening.

Investeringsprojekt som främjar temats mål genomförs under programperioden för sammanlagt cirka 1 656 miljoner euro. Uppmätt som investeringssumma riktas drygt 50 procent till utbyggande av nätverk och flytt av ledningar. Sammanlagt byggs nästan 3 000 km nya nätverk, vilket innebär att nästan 347 000 nya invånare kommer att omfattas av nätverken. Fastigheternas våningsareal som omfattas av vattenförsörjningen är ca 5,3 miljoner k-m². Anläggningarnas kapacitet ökas under programperioden för vattenrening med ca 165 000 m³ och för avloppsvattenrening ca 158 000 m³.

Driftsäkerhet för hushållsvattenproduktion och vattendistribution

Temat omfattar investeringar som syftar till att förbättra någon del av produktions- och/eller distributionskedjan för hushållsvatten så att verksamheten är på en säkrare nivå än tidigare i normala och/eller störningssituationer. Till dessa investeringar hör t.ex. investeringar i reservvattensystemet och byggprojekt för nya stomlinjeförbindelser.

Under programperioden genomförs investeringsprojekt som främjar temats mål för sammanlagt cirka 388 miljoner euro. Produktionskapaciteten för hushållsvatten ökar med cirka 5 700 m³/h under programperioden och i slutet av programperioden kommer cirka 90 procent av invånarna att omfattas av en vattendistribution som är säkerställd från två håll.

Minskad belastning på vattendrag

Temat omfattar investeringar som effektiviserar avloppsvattenhanteringen och därigenom minskar den kvalitativa belastning som avloppsvattnet orsakar i Östersjön. Till dessa investeringar hör bl.a. effektivare avlägsnande av näringsämnen och avlägsnande av skadliga ämnen.

Under programperioden genomförs investeringsprojekt som främjar temats mål för sammanlagt cirka 384 miljoner euro. Under programperioden kan

man med hjälp av investeringar minska kväveutsläppen med ca 50 ton/år och fosforutsläppen med ca 12 ton/år.

Separation av blandavlopp

Temat omfattar investeringar där blandavloppsnätet separeras i avlopps- och dagvattenavloppsnät för att minska överströmningar, översvämningar och den hydrauliska belastningen på Viksbacka avloppsreningsverk.

Under programperioden genomförs investeringsprojekt som främjar temats mål för sammanlagt cirka 311 miljoner euro. Med hjälp av investeringarna under programperioden minskas ytan för området med blandavlopp med cirka 500 hektar och i och med separationen ökar ytan på det område som kan ledas direkt ut i havet med cirka 300 hektar.

En modern och säker arbetsmiljö

Temat omfattar investeringar som förbättrar arbetssäkerheten och arbetsförhållandena för HRM:s personal och andra som arbetar i HRM:s lokaler. Till investeringarna hör bland annat sanering av avloppsvattentunnlar och årliga saneringar av avloppsreningsverken.

Under programperioden genomförs investeringsprojekt som främjar temats mål för sammanlagt cirka 263 miljoner euro. Programmet omfattar cirka 40 tunnelprojekt som förbättrar arbetssäkerheten.

Förändring av verksamhetsmiljön och skärpt lagstiftning

Temat omfattar investeringar som ska genomföras antingen i samband med en skärpning av lagstiftningen eller en förändring av verksamhetsmiljön. Investeringarna som orsakas av den skärpta lagstiftningen fokuserar på avloppsvattenrening under perioden för investeringsprogrammet. Investeringar i samband med förändringen av verksamhetsmiljön är till exempel att förbättra den fysiska säkerheten och investera i nya tekniker.

Under programperioden genomförs investeringsprojekt som främjar temats mål för sammanlagt cirka 258 miljoner euro. En central investering under programperioden är övergången till fjärravläsning av vatten, vilket innebär att cirka 85 000 fjärravläsbara vattenmätare skaffas.

Hantering av översvämningar av avlopp och överströmningar

Temat omfattar investeringar som minskar översvämningar och överströmningar i avlopps- och blandavloppsnätet samt avloppspumpstationer, till exempel genom att öka systemets kapacitet.

Investeringsprojekt som främjar temats mål genomförs under programperioden för sammanlagt cirka 151 miljoner euro. Med hjälp av investeringsprogrammets projekt minskas överströmningar av avloppsvatten med cirka 50 000 m³/år. I och med att överströmningarna minskar kan även näringsbelastningen på närliggande vattendrag minskas. Vad gäller fosforbelastningen är minskningen cirka 50 kg/år och kvävebelastningen cirka 500 kg/år.

Anpassning till klimatförändringarna

Temat omfattar investeringar som främjar anpassningen av HRM:s vattenförsörjningsverksamhet till de förändringar som klimatförändringarna orsakar. Investeringarna omfattar dagvatteninvesteringar samt utbyggnad och kapacitetsökning på grund av översvämningar.

Investeringsprojekt som främjar temats mål genomförs under programperioden för sammanlagt cirka 82 miljoner euro. Med hjälp av investeringarna uppnås bland annat 17 000 m³ utjämningsvolym av avloppsvatten i Helsingfors centrum.

Lösa kvalitetsproblem i vattenförsörjningen och hantera tryckproblem

Temat omfattar investeringar för att förbättra vattenkvaliteten och/eller lösa problem med trycknivån inom vattenförsörjningen. Investeringarna omfattar bl.a. projekt för områdessanering i problemområden samt ändringar som riktas mot tryckkretsar.

Under programperioden genomförs investeringsprojekt som främjar temats mål för sammanlagt cirka 67 miljoner euro. Programmet omfattar 12 projekt för att lösa lokala tryckproblem i vattendistributionsnätet samt 20 projekt för att förbättra vattenkvaliteten.

Driftsäkerhet inom avloppsvattenrening och avloppssystem

Avloppsvattenrening och/eller avloppsledningar förbättras så att verksamheten är på en säkrare nivå än tidigare i normala och/eller störningssituationer. Dessa investeringar omfattar exempel en fördubbling av tryckavloppen samt investeringar som förbättrar driftsäkerheten vid avloppsreningsverken i situationer med exceptionell flödes hastighet.

Investeringsprojekt som främjar temats mål genomförs under programperioden för sammanlagt cirka 55 miljoner euro.

Förbättrad produktivitet

Temat omfattar investeringar som gör det möjligt att göra betydande besparingar i driftskostnaderna.

Under programperioden genomförs investeringsprojekt som främjar temats mål för sammanlagt cirka 58 miljoner euro. Under programperioden är de centrala investeringarna renoveringar av kontorslokalerna i Ilmala 1- och Ilmala 2-tornen.

Dämpa klimatförändringarna och energieffektivitet

Temat omfattar investeringar som bidrar till att dämpa klimatförändringarnas framskridande, till exempel genom att minska direkta utsläpp från verksamheten, öka energieffektiviteten och investera i förnybara energilösningar.

Betydande investeringsprojekt som främjar temats mål genomförs under programperioden för sammanlagt cirka 33 miljoner euro. Under investeringsprogramperioden är den beräknade energibesparingen cirka 2 200 MWh/år och den beräknade minskningen av växthusgasutsläppen cirka 4 000 ton CO₂-ekv./år.

Totala investeringar under programperioden 2025–2044

De totala investeringarna under planperioden som man förbereder sig för i finansieringen uppgår i dagens penningvärde till 3 732 miljoner euro. Den årliga genomsnittliga investeringsnivån är cirka 6,5 % högre än under det föregående programmet (2023–2032). Jämfört med det föregående investeringsprogrammet är de största ökningarna inriktade på avloppsvattenrening.

Trots den lilla ökningen av investeringsnivån var man tvungen att i programmets beredningsskede prioritera projekt. Detta ledde till att flera projekt flyttades fram, varav som ett centralt kan nämnas genomförandet av efterbehandlingen av Viksbacka avloppsreningsverk som var kopplat till strategimålet att minska fosforutsläppen och som nu flyttades till 2030-talet. Därmed flyttas även uppnåendet av strategimålet till 2030-talet.

De årliga planerade investeringarna är sammanlagt:

År	Totalt (M€)	Föregående investeringsprogram (M€)

2025	184	174
2026	190	175
2027	177	174
2028	170	174
2029	187	174
2030	208	174
2031	197	174
2032	206	172
2033	197	-
2034	197	-
2035	192	-
2036	198	-
2037	199	-
2038	184	-
2039	166	-
2040	169	-
2041	184	-
2042	189	-
2043	179	-
2044	158	-

Genomförande, uppföljning och rapportering av investeringsprogrammet

Investeringsprogrammet är grunden för beredningen av investeringsandelen i ekonomi- och verksamhetsplanen (TTS). Beslut om genomförande av projekt fattas på grundval av mer detaljerad planering och projektplaner utarbetas för projekten. Separata upphandlingsbeslut fattas om investeringarna. Förverkligandet av ekonomi- och verksamhetsplanen och därmed även genomförandet av investeringsprogrammet följs upp och rapporteras regelbundet med delårsrapporter och intern aktuell rapportering.

Förslaget till investeringsprogram 2025–2044 presenteras korgvis i bilagan till investeringsprogrammets rapport.

Ekonomisk modell

I samband med utarbetandet av investeringsprogrammet för vattenförsörjningen har investerings- och finansieringsbehovet granskats på lång sikt med tanke på vattenförsörjningens ekonomiska hållbarhet. Genom en samtidig granskning av investeringsbehoven och ekonomin på lång sikt har man kommit fram till en investeringsnivå där man genom systematiska avgiftshöjningar kan trygga servicenivån och utvecklingen av vattenförsörjningsverksamheten utan att HRM:s ekonomiska resultat äventyras.

I den ekonomiska modelleringen har investerings- och finansieringsbehovet inom vattenförsörjningen samt utvecklingen av verksamhetsvolymen under 20 års tidsperioden 2025–2044 bedömts. Den ekonomiska utgångspunkten för modelleringen har använts från det senaste bokslutet 2023. Som utgångsdata i investeringsprogrammet har följande parametrar använts: årsinflationen i genomsnitt 2 %, räntenivån för extern finansiering i genomsnitt 3 %, den genomsnittliga räntenivån för medlemskommunernas lån 5,3 %.

När det gäller avgifter för vattenförsörjning har följande parametrar använts i modelleringen, som även inkluderar inflation:

För bruksavgifterna 2024–2025 är årsförändringen 8 % och åren 2026–2027 är årsförändringen 5 %. Från och med år 2028 2 % per år. För grundavgifterna är årsförändringen 13 % åren 2024–2026, 9 % år 2027

och 7 % åren 2028–2029, 5 % år 2030–2042. När det gäller anslutningsavgifterna är år 2024 i enlighet med budgeten och åren 2025–2026 är höjningsbehovet 25 % per år och från och med år 2027 2 % på årsnivå. För övriga försäljningsintäkter åren 2024–2026 är nivån 3 % per år och från och med år 2027 2 % per år.

I enlighet med 18 § 1 mom. i lagen om vattentjänster ska avgifterna för vattenförsörjningen vara sådana att vattenförsörjningsverkets ny- och reparationsinvesteringar och kostnader på lång sikt kan täckas. På grundval av granskningen av den ekonomiska modellen är det möjligt att med ovan nämnda avgiftsförhöjningar trygga finansieringen av verksamheten och investeringarna och bryta skuldsättningen i enlighet med det strategiska målet.

Invånarantalet förutspås öka på lång sikt i enlighet med MAL-befolkningsprognosen. Befolkningstillväxten för de närmaste åren 2025–2027 har uppskattats till 1,1 % per år och från och med år 2028 förutspås årstillväxten avta till strax under 1 %. Minskningen av den specifika vattenförbrukningen förväntas delvis kompensera för ökningen av antalet användare och den fakturerade vattenmängden förväntas jämnas ut från och med år 2028. I driftskostnaderna har man utöver volymförändringarna antagit en tillväxt i enlighet med förändringen i den allmänna kostnadsnivån.

Vattenförsörjningens skuldsättning kommer att i enlighet med strategin brytas under strategiperioden före år 2030. Tilläggsskuldsättningen kan stoppas vid årsskiftet 2027–2028. Därefter börjar skuldsättningen småningom minska. Självförsörjningsgraden inom vattenförsörjningen prognostiseras sjunka ytterligare från nuvarande nivå (23,1 % i bokslutet för år 2023) fram till 2025 och sedan långsamt börja stiga. I den ekonomiska modellen har inflationen räknats in i investeringarna enligt investeringsprogrammet 2025–2044.

Investeringsnivån för vattenförsörjningens 20 års investeringsprogram 2025–2044 är i genomsnitt cirka 186 miljoner euro per år. Tidpunkten för enskilda investeringar är emellertid osäker på grund av den långa tidsperioden på 20 år.

Beslutsförslag (BF) Styrelsen beslutar att vidare föreslå ett investeringsprogram för vattenförsörjningen 2025–2044 enligt bilagan för godkännande på samkommunstämmen.

Beslut Styrelsen fattade beslut enligt förslaget.

Samkommunen 29.11.2024
582/10.107.1070.10701/2024

Beslutsförslag Samkommunstemman godkänner investeringsprogrammet för vattenförsörjningen 2025–2044 enligt bilagan.

Beslut

Bilagor

- Investeringsprogram för vattenförsörjning 2025–2044

